

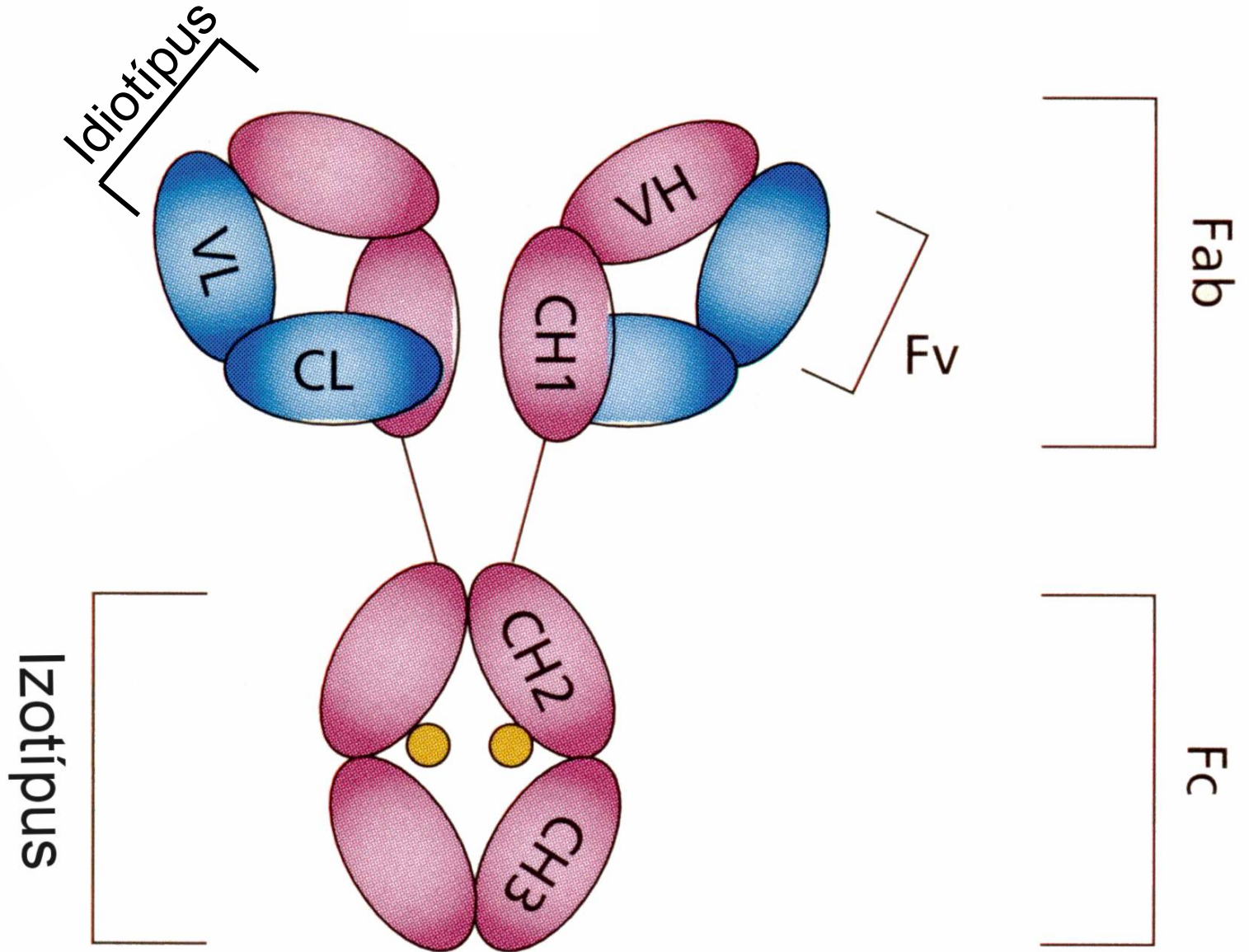
Monoklonális antitestek előállítása, jellemzői

2011. / 3

Immunológiai és Biotechnológiai Intézet

PTE KK

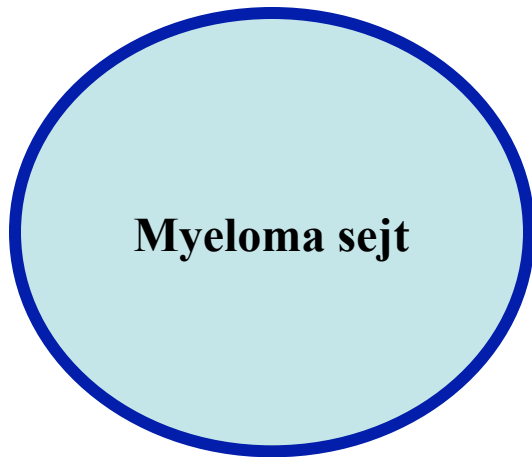
Antitestek szerkezete

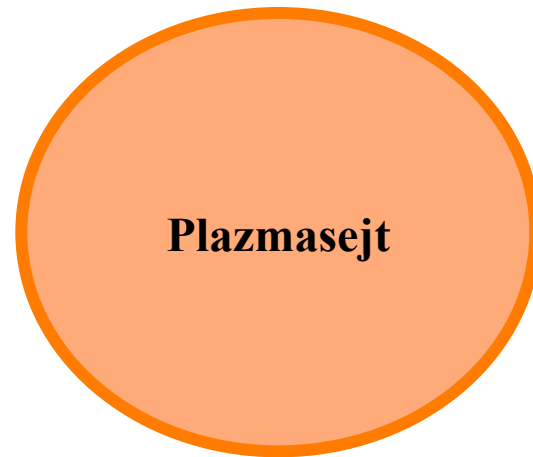
Monoklonális ellenanyag előállítás: Hybridoma technika

Lehetővé teszi kezdetben korlátozott osztódási képességű, de specifikus immunológiai tulajdonsággal rendelkező sejt korlátlan ideig való *in vitro* fenntartását.

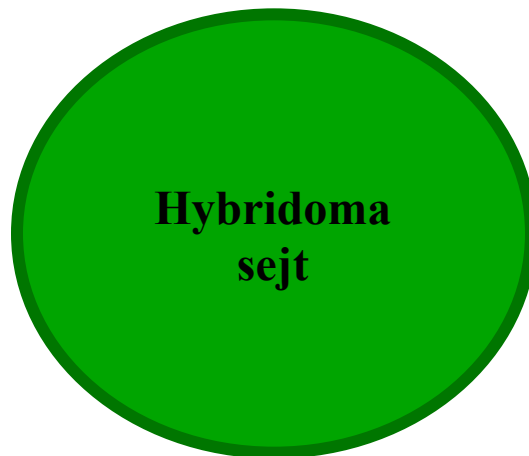
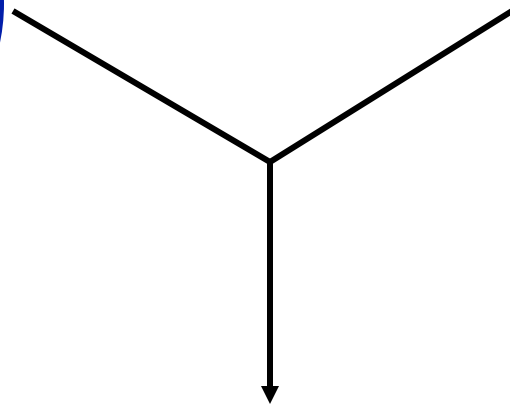
A módszer alapja, hogy aktivált immunsejteket *in vitro* B-sejt/plazmasejt eredetű tumorsejtekkel fúzionáltatunk.

korlátlan osztódás

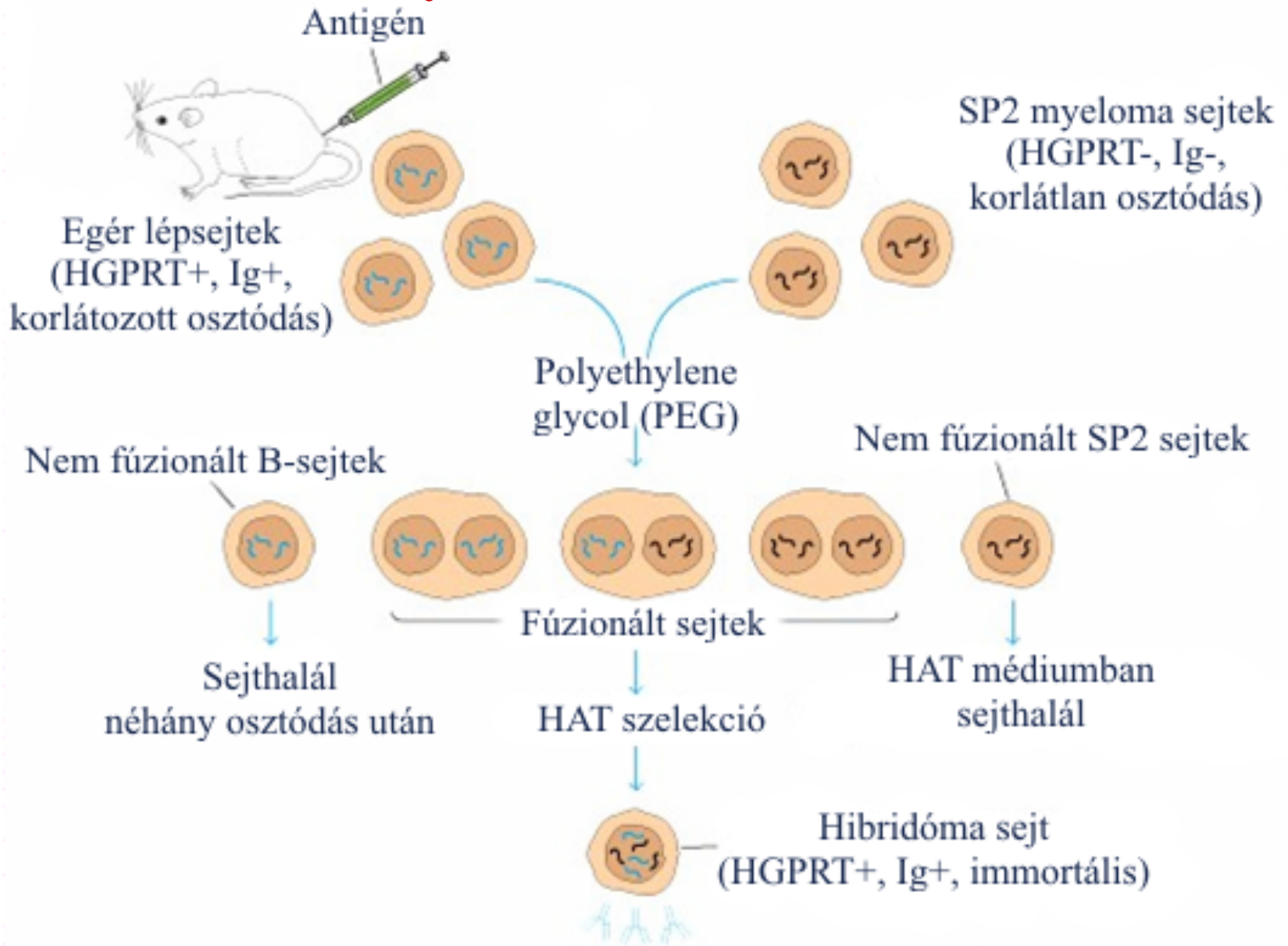

ellenanyag termelés

**korlátlan osztódás és
ellenanyag termelés**

Hybridoma-technika I.

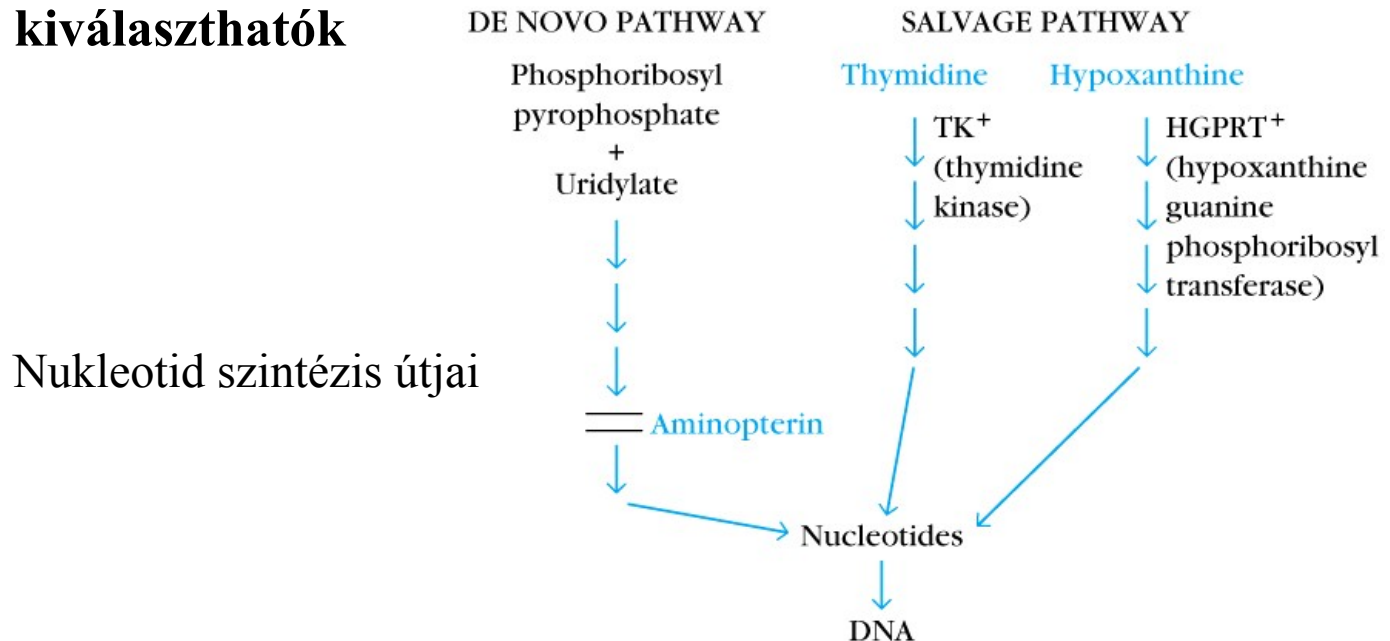
Hybridoma-technika II.

1. **Sejtfúzió:** lépsejt (immunizált állatból) + nem szekretáló myelómasejt egérből (Sp-2/0-Ag14) + PEG

2. **Szelekció:**

a megfelelő hibridsejtek kiválasztása

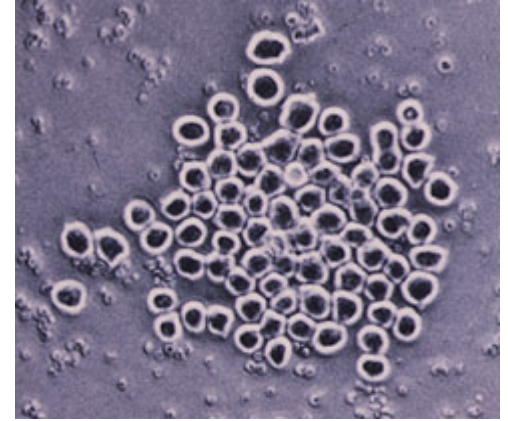
- Sp-2 sejtekből hiányzik a HGPRT- és a TK-enzim (purin- és pirimidinszintézis), a lépsejtek rendelkeznek velük, így szelektív tenyésztőmédiumban (HAT) a lépsejt-Sp2 hibridek kiválaszthatók

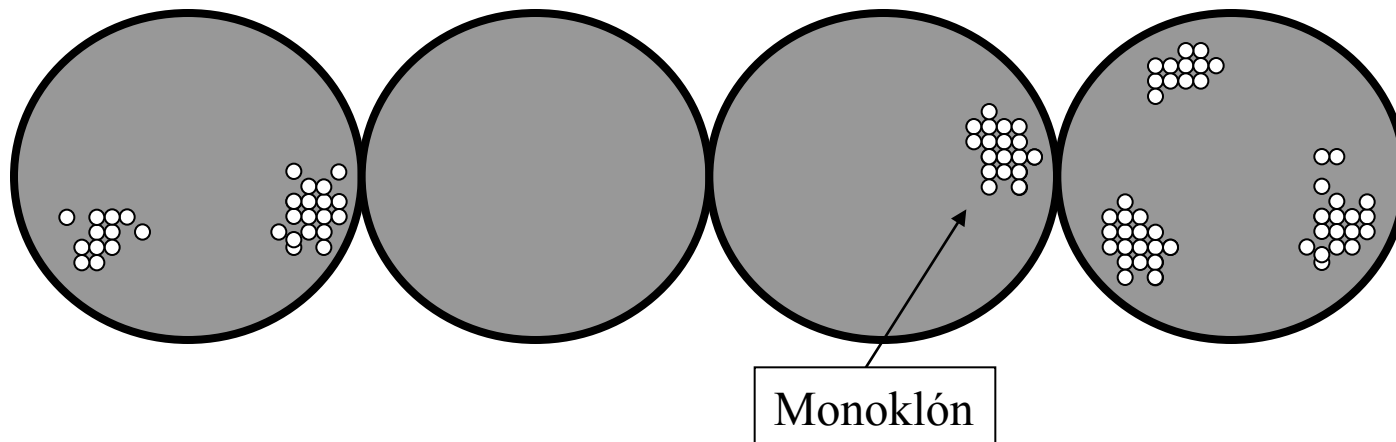
Hybridóma-technika III.

Megfelelő antitest-termelő hibrid kultúrák kiválasztása

- Tesztelés ELISA-val
- **Klónozás:**
az antitesttermelő sejtek hígítása
(96 lyukú lemez minden lyukába átlagosan 1 sejt jusson)

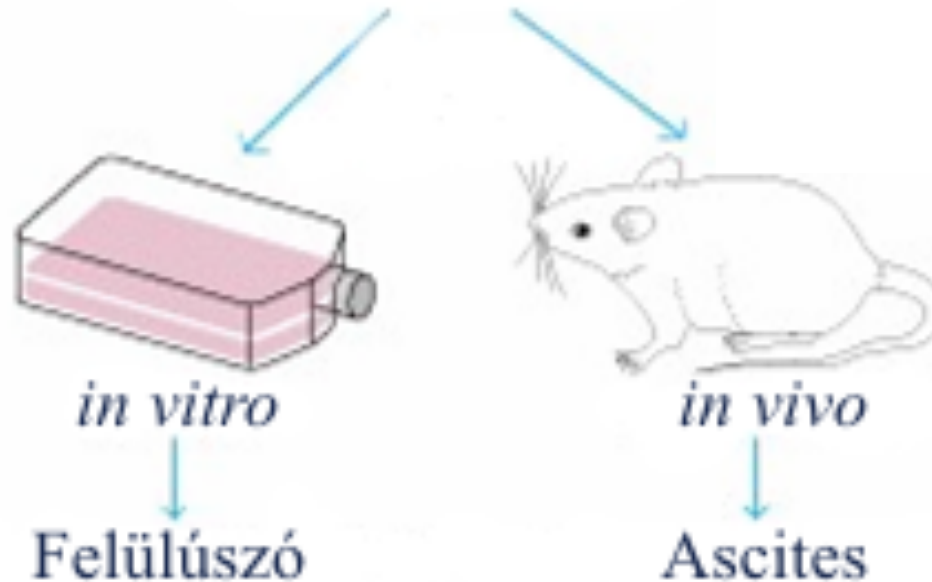
Ismételt ellenanyag-tesztelés

Hybridoma-technika IV.

4. Antitest előállítás nagy mennyiségben:

- (1) felülúszó termeltetése hybridoma-sejtekkel *in vitro*;
- (2) hybridoma-sejtek beadása ip. egérbe (ascites);
- (3) fermentor (műegér).

Monoklonális antitestek felhasználása

- **Preparatív módszerek**
  - Proteintisztítás
- **Analitikai módszerek (Diagnosztikus célok, kutatás)**
  - Limfocita-alcsoportok és klónok azonosítása, izolálása
  - Morfológiai vizsgálatok (tumorok, gyulladás detektálása)
  - Rutin laboratóriumi vizsgálatok - szerológia
- **Terápiás célok**
  - Daganatok
  - Autoimmun kórképek
  - Gyulladásos betegségek

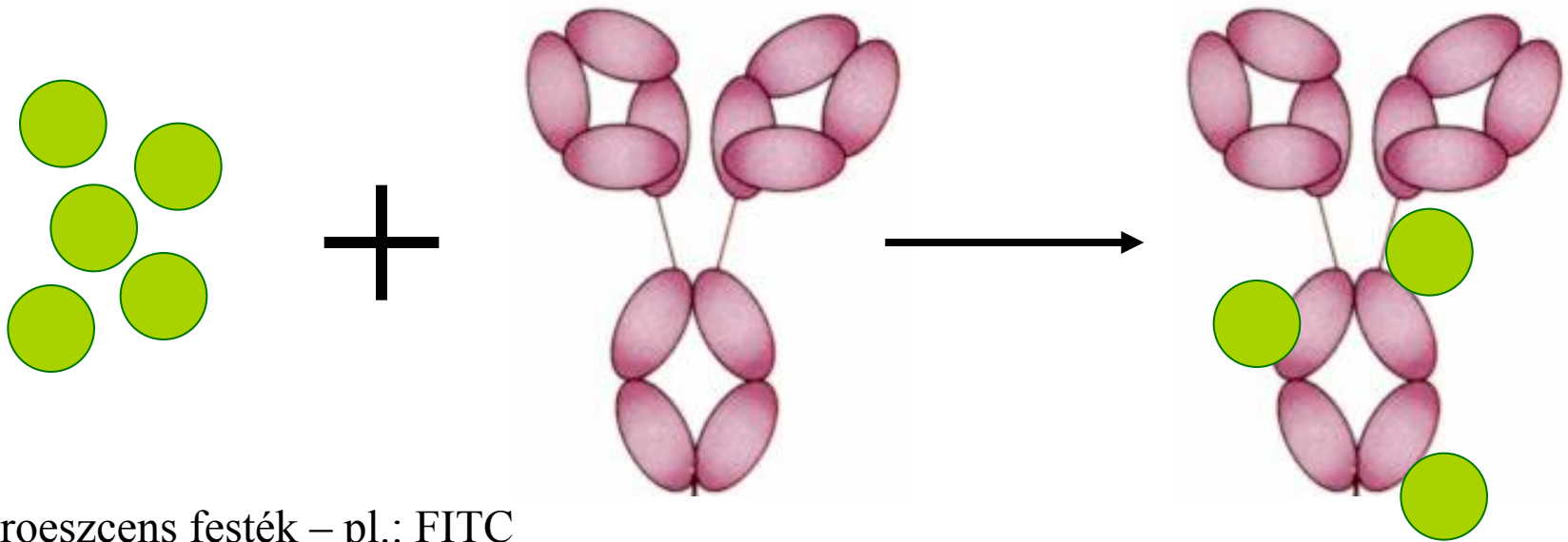

1g arany (színarany) ~ 12.000 Ft

1mg mAb ~ 50.000 Ft

Ha már megvan a monoklón!

Konjugálás

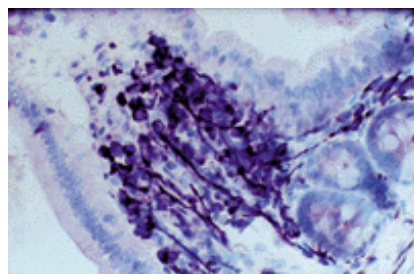
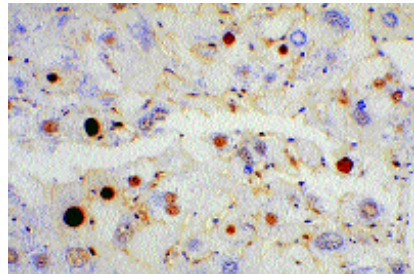
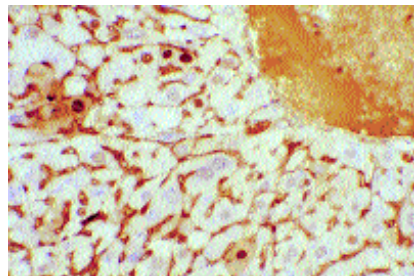
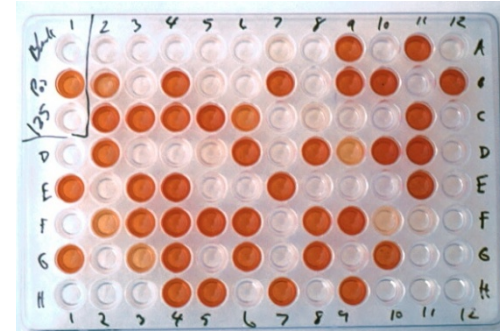
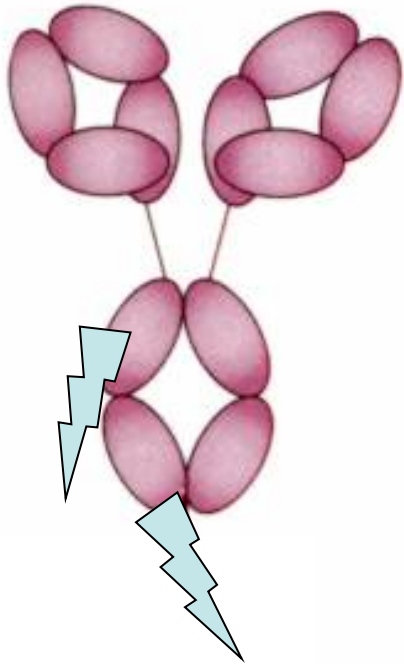
Fluoreszcens festék – pl.: FITC

Enzim – pl.: HRPO

Biotin

Enzim konjugátumok

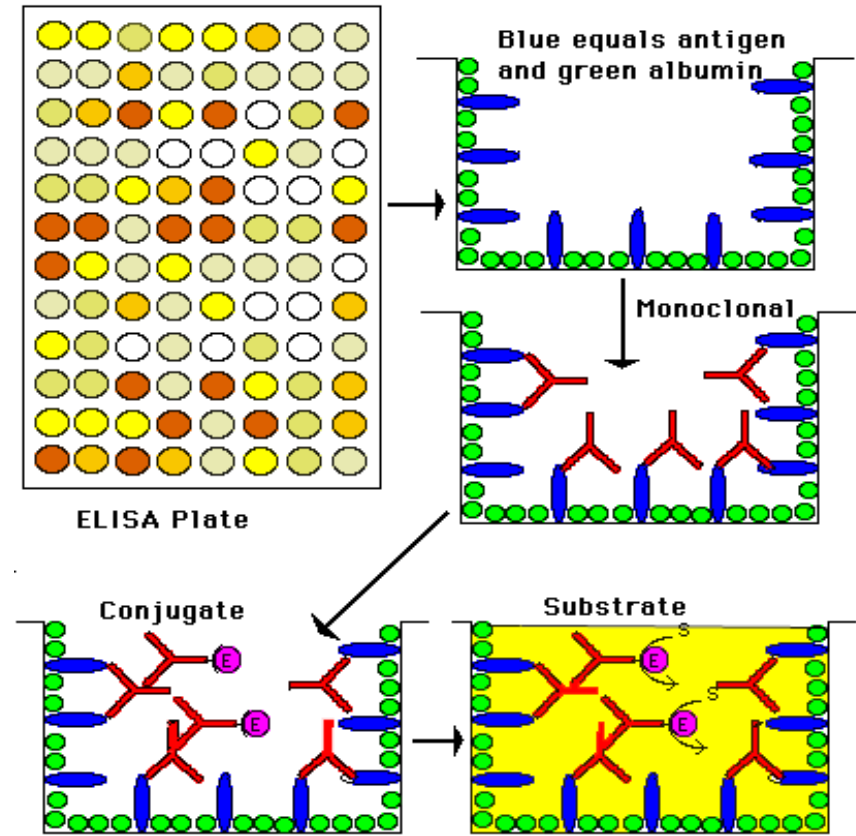
Az enzim szubsztrátot alakít át, amely általában színreakcióval jár.

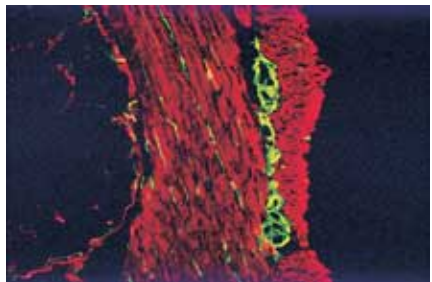
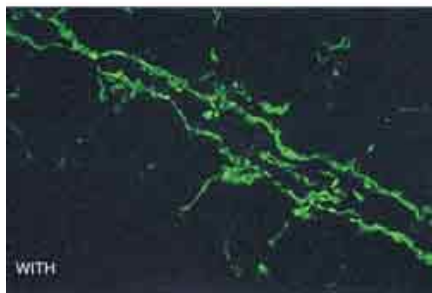
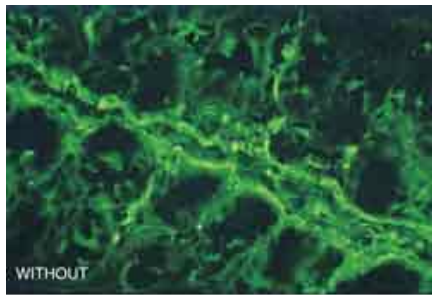
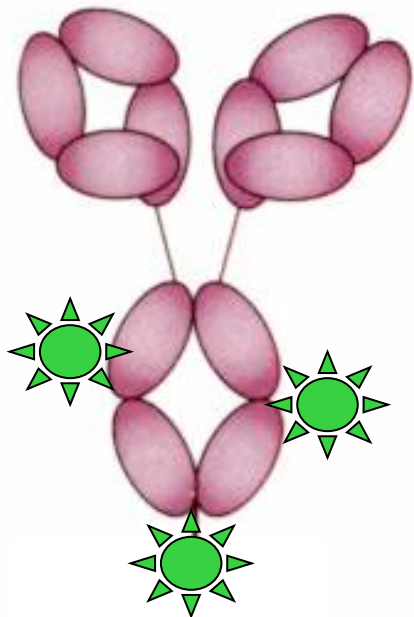
Immunohisztokémiai metszetek

HRPO,
ALP

Enzyme Linked Immunosorbent Assay (ELISA)

Fluoreszcens festék konjugátumok

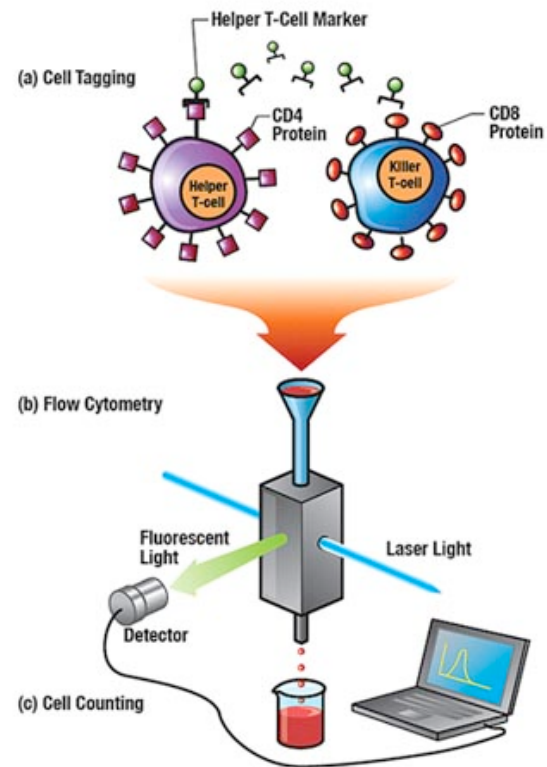
FITC

FITC

PE

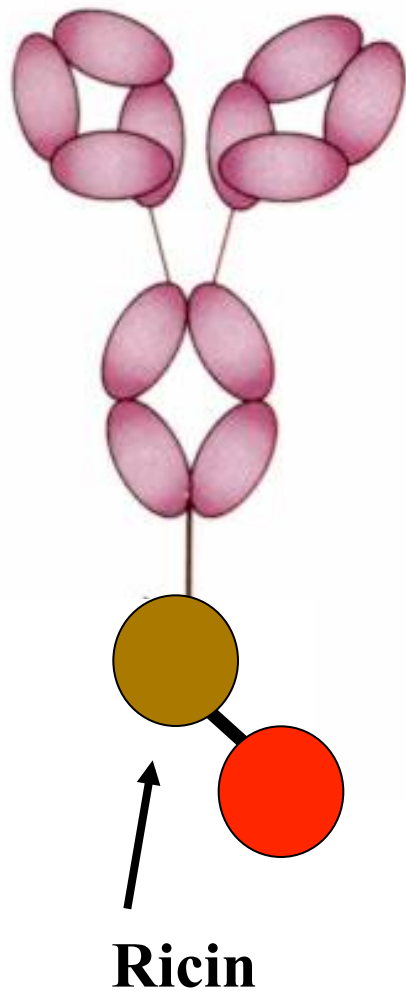
FITC,
PE

Immunfluoreszcens festés

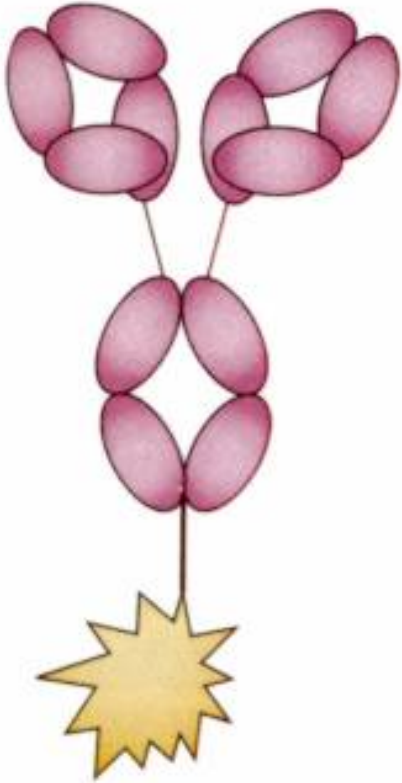
Áramlási citometria

Toxin konjugátumok

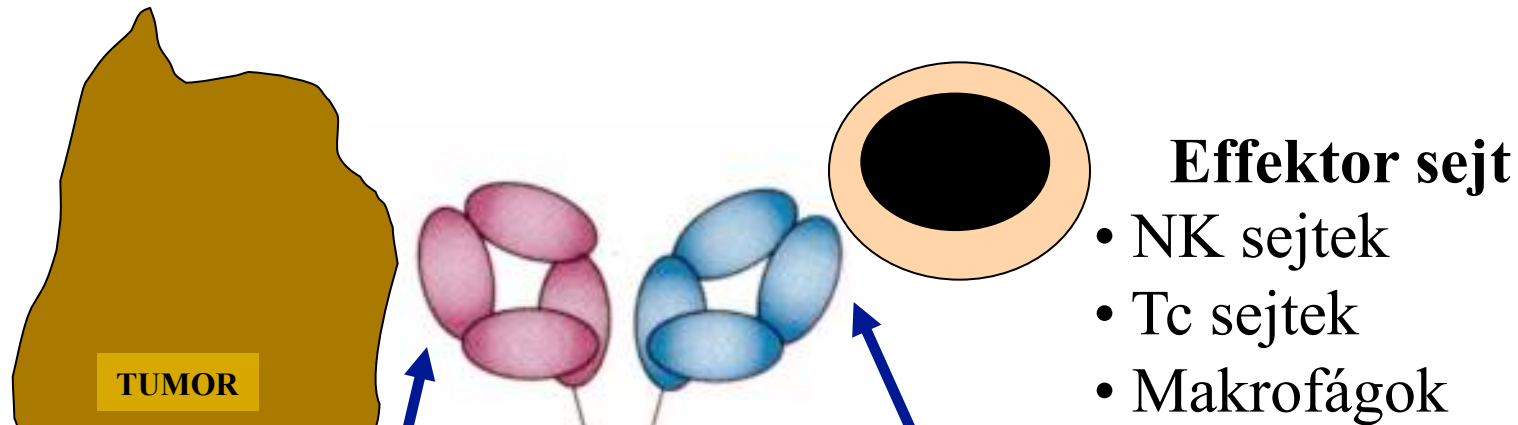
A célsejt felületéhez kötődő Ig-hoz toxint (pl. ricint) konjugálhatunk, amely célsejt által internalizált Ig-al együtt a sejt citoplazmájába jut. Itt leválik az Ig-ról és kifejti toxikus hatását (pl. megállítja a sejt fehérjeszintézisét).

Radioizotóp konjugátumok

- **γ sugárzó, alacsony dózisban**
Diagnosztikum – radioaktív imaging
Tumorok és mikrometasztázisok
felkutatása, amelyeket más módszerrel
nem lehet kimutatni
- **α , β sugárzó magas dózisban**
Terapeutikum – tumorok kezelése

Bispecifikus antitestek

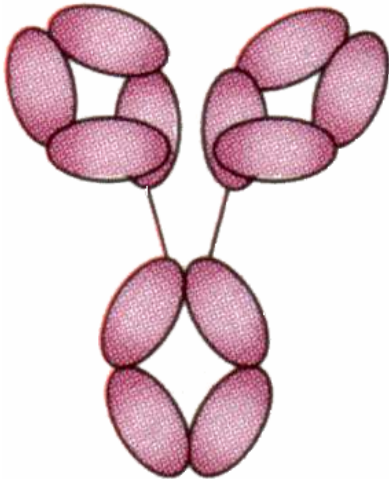
A bispecifikus antitesteket két különböző Ig Fab fragmentumának proteolízisével majd a két különböző fragmentum kémiai keresztkötésével nyerik.

Tumor specifikus
sejtfelszíni molekula ellen

Antigénként jól használható effektor sejt molekulák:

- CD3 T sejt
- CD64 (Fc γ R1) nagy affinitású Fc γ R; M ϕ
- CD89 Fc α R; M ϕ , granulociták

Rágcsáló antitestek

A monoklonális antitestekkel történő első terápiás próbálkozásokkor rágcsáló antitesteket használtak.

Az első emberben használt antitest az OKT3 (anti-CD3) volt.

A kezelés hatásos volt számos esetben, ismételt alkalmazáskor azonban súlyos immunreakciók léptek fel.

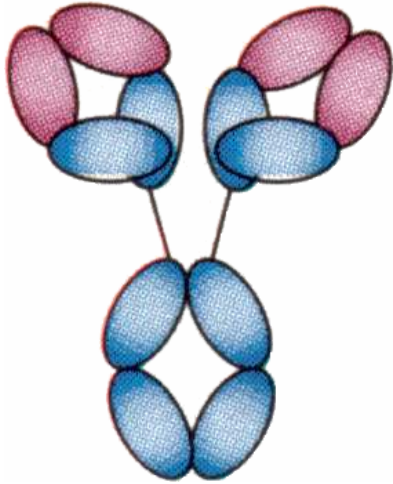
PROBLÉMA: HAMA (human anti-mouse-antibodies)

Noha konzervált az Ig-ok konstans része, mégis számos különbség van az emberi és a rágcsáló Ig-k között.

HAMA-t 8-12 nappal a kezelés után tudnak kimutatni, a csúcskoncentráció 25-30 nap után van.

Kiméra antitestek

A kiválasztott rágsáló monoklonális antitest Fv régióját kódoló géneket hozzákapcsolják egy humán antitest Fc részét kódoló génjeihez.

A kiméra antitestek kb. 75%-a humán.

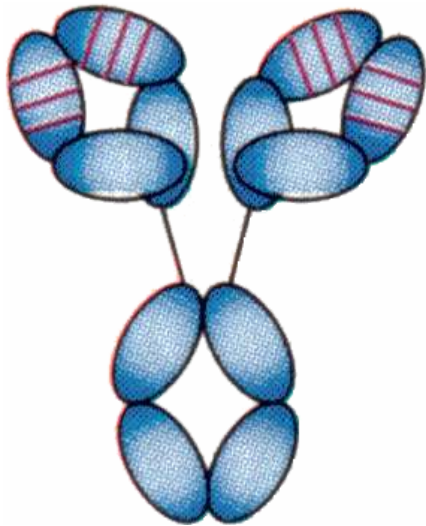
Az antigén specificitása megegyezik az eredeti rágsáló antitestével azonosak.

Az *in vivo* féléletideje és az effektor funkciói az eredeti humán antitestével azonosak.

PROBLÉMA: **HACA (human anti-chimeric-antibodies)**

Kevésbé immunogének, de még mindig szignifikáns antitest választ váltanak ki.

Humanizált antitestek

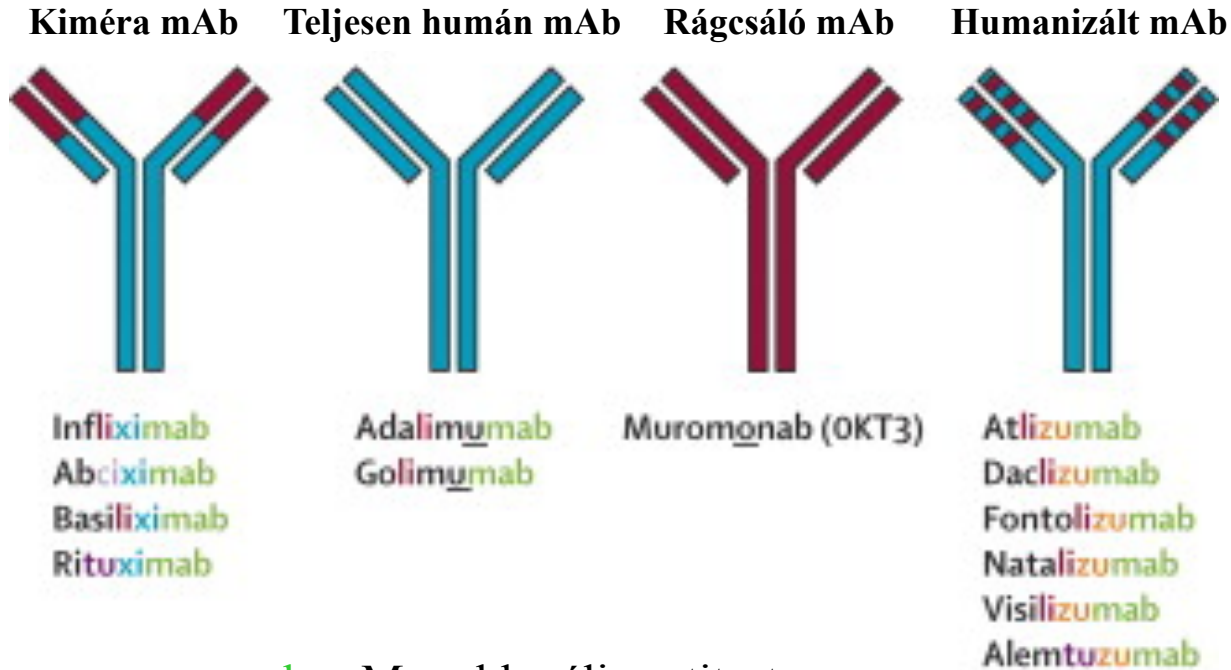
Ha a kiválasztott rágsáló monoklonális antitestjének csupán a CDR részeit ültetik át egy humán antitestbe humanizált antitesteket kapnak.

A humanizált antitestek > 90%-a humán.

Az antigén specificitása megegyezik az eredeti rágsáló antitestével azonosak.

Az in vivo féléletideje és az effektor funkciói az eredeti humán antitestével azonosak.

US Food and Drug Administration nevezéktana a Terápiás monoklonális antitestekre

- mab Monoklonális antitest
- xi Kiméra antitest
- zu Humanizált antitest
- li Immunomoduláns antitest
- tu Tumor ellenes antitest
- ci Kardiovaszkuláris betegségben használható antitest
- u Humán
- o Rágcsáló

FDA által bejegyzett terápiás monoklonális antitestek

Termék neve	Specificitása	Típusa	Alkalmazási terület	Év
Orthoclone OKT3	CD3	egér	Transzplantátum rejekció	1986
ReoPro	GpIIb/gpIIa	kiméra Fab	Kardiovaszkuláris betegségek	1994
Rituxan (mabthera)	CD20	kiméra	Non-Hodgkin lymphoma	1997
Zenapax	CD25	humanizált	Transzplantátum rejekció	1997
Remicade	TNF α	kiméra	Crohn betegség, rheumatoid arthritis	1998
Simulect	CD25	kiméra	Transzplantátum rejekció	1998
Synagis	RSV	humanizált	Respiratorikus syncytium vírusfertőzés	1998
Herceptin	Her-2	humanizált	Metasztatikus emlőrák	1998
Mylotarg	CD33	humanizált	Akut myeloid leukémia (AML)	2000
Campath	CD52	huamnizált	B sejtes krónikus limfoid leukémia (B-CLL)	2001
Zevalin	CD20	egér	B sejtes non-Hodgkin-lymphoma	2002
Erbitux	EGFR	kiméra	Colorectális carcinoma (EGFR+ tumorok?)	2004
Avastin	VEGF	humanizált	Colorectális carcinoma	2004
Tysabri	$\alpha 4\beta 1/7$ integrin	humanizált	Sclerosis multiplex	2004